

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård

s.registrator@regeringskansliet.se
petra.zetterberg.ferngren@regeringskansliet.se

Stockholm 2020-09-25

REMISSYTTRANDE;

Promemoria om förlängning av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (Ert diarienummer S2020/07039/FS)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar 5 525 medlemsföretag med 8 220 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Förslaget i promemorian

Enligt förslaget i promemorian ska lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen – som annars upphör att gälla vid utgången av 2020 – fortsätta att gälla till utgången av juni 2021.

Som skäl för den föreslagna förlängningen anges i promemorian bland annat att Folkhälsomyndigheten anser att serveringsställen utgör en särskild riskmiljö för smittspridning och att de regelverk som berör serveringsställen fortsatt bör gälla nationellt. I promemorian hänvisas också till det tidigare presenterade förslaget att förordningen med förbud mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare inte ska gälla för vissa sammankomster och tillställningar med sittande deltagare och inte heller för sammankomster och tillställningar som hålls på sådana serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. I promemorian anges att de ändringarna – som ännu inte är beslutade men bereds inom Regeringskansliet – skulle innebära att ett större antal människor tillåts samlas på ett serveringsställe för att tillsammans ta del av till exempel en konsert.

Sedan promemorian presenterades har regeringen – den 24 september 2020 – meddelat att de aviserade lättnaderna avseende allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i nuläget inte kommer att genomföras, med hänvisning till smittspridningsläget avseende covid-19.

Visitass synpunkter

Bakgrund

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som införts i samband med denna. Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten samt förordningen (2020:114) med förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Våra medlemsföretag har nu i ett halvårs tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller för dem.

Det företagen så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett normalt och fungerande sätt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitass medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten.

De gällande restriktionerna är vidare uppenbart trubbiga, såtillvida att de överhuvudtaget inte träffar stora delar av samhället, samtidigt som de i princip innebär ett näringsförbud för många typer verksamheter inom besöksnäringen. Det är långt ifrån tillfredsställande att exempelvis restauranger och konferensanläggningar omgärdas av starkt hindrande regleringar, samtidigt som andra typer av verksamheter inte påverkas eller regleras alls. Visitass uppfattning är att något omgående måste göras för att komma till rätta med den påfallande snedfördelning av pålagor och regleringar som i detta avseende uppenbarligen föreligger mellan olika verksamheter och delar i samhället.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett

smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig politisk plan framåt och ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Det nu aktuella förslaget att lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska fortsätta att gälla till den 1 juli 2021 – som presenterades utan att det dessförinnan skett någon som helst dialog med näringen – kom som en överraskning för Visita och våra medlemsföretag. En sådan förlängning av lagens giltighetstid skulle givetvis medföra att företagens ansträngda situation förlängs och förvärras avsevärt i ett redan mycket svårt läge.

Vidare presenterades förslaget att förlänga lagens giltighet i en tid där företagen har förväntat sig lättnader i restriktionerna snarare än förlängning av dem. Som också anges i den remitterade promemorian presenterade regeringen den 21 augusti 2020 ett förslag till ändringar i förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare. Enligt förslaget – som skulle träda i kraft den 1 oktober 2020 – skulle förbud mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare inte gälla för vissa sammankomster och tillställningar med sittande deltagare och inte heller för sammankomster och tillställningar som hålls på sådana serveringsställen som omfattas av lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Dessa föreslagna ändringar välkomnades starkt av Visita, om än med vissa synpunkter när det gäller lättnaderna utanför serveringsställen.

Regeringen meddelade den 24 september – endast en vecka innan de föreslagna och efterlängta lättnaderna avseende allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skulle träda i kraft – att lättnaderna för närvarande inte kommer att beslutas. Detta besked är i sig starkt beklagligt och en enorm besvikelse för företagen inom besöksnäringen, eftersom de är i mycket stort behov av besked för att kunna genomföra och planera sina verksamheters aktiviteter framåt. Att företagen ska kastas mellan hopp och förtvivlan på det sätt som nu sker är givetvis orimligt och oacceptabelt. Detta särskilt då det dessutom saknas transparens kring vilka konkreta omständigheter som ligger till grund för besluten och där Folkhälsomyndigheten såvitt framgått gör en annan bedömning än regeringen.

Visita har mot nu angiven bakgrund följande synpunkter på förslaget i promemorian.

Avvakta med bedömningen av om en förlängning är nödvändig

Visita har respekt och förståelse för att vissa åtgärder behöver vidtas för att motverka spridning av covid-19 och att sådana behov kan föreligga under ytterligare tid framöver.

Vi ifrågasätter dock starkt huruvida det redan nu är rimligt och möjligt att bedöma att det finns anledning att förlänga giltigheten av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder till den 1 juli 2021, dvs. mer än 9 månader framåt. Den nu gällande lagen gäller trots allt till utgången av 2020 och över tre månader återstår av innevarande år.

Visita anser att bedömningen av om en eventuell förlängning av lagens giltighetstid bör anstå och inte genomföras redan nu. Detta för att en bedömning av sådant behov ska kunna ske i bättre relation till den verkliga utvecklingen av situationen beträffande spridningen av covid-19. Det är svårt att se att det redan nu kan bedömas att det om drygt tre månader finns behov av att förlänga lagens giltighet ytterligare ett halvår. Och med tanke på den mycket stora påverkan de aktuella restriktionerna har på företagens möjligheter att bedriva sina verksamheter är det av oerhörd vikt att ett beslut om förlängning inte tas utan att behovet och eventuella alternativ noggrant övervägs.

Om ställningstagande till beslut om en eventuell förlängning av lagens giltighetstid anstår ytterligare en tid finns det också utrymme för dialog med näringen i syfte att diskutera behovet av förlängningen och eventuella förändringar i regelverket. Visita önskar naturligtvis delta i en sådan dialog.

Här kan tilläggas att Visita anser att det inte heller bör beslutas om någon förlängning av giltigheten för lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen innan de ändringar regeringen föreslagit beträffande förbudet mot allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare har genomförts.

Begränsa en eventuell förlängning till högst två månader

Om en förlängning av giltigheten av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder skulle ske framöver bör den inte vara så lång som sex månader. Visita anser att lagen i så fall – om en förlängning bedöms vara nödvändig – bör förlängas med högst två månader. Detta för att en reell utvärdering av eventuella behov av ytterligare förlängning därefter ska kunna ske.

Avgränsa lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen till att gälla i samband med allmänna sammankomster och offentliga tillställningar

I promemorian hänvisas till det förslag till ändringar i förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare som regeringen tidigare har presenterat. Det framhålls då att de ändringarna skulle innebära bl.a. att ett större antal människor tillåts samlas på ett serveringsställe för att tillsammans ta del av t.ex. en konsert.

Som nämnts ovan har regeringen nu meddelat att lättnaderna avseende allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte kommer att genomföras i nuläget, med

hänvisning till spridningsläget avseende covid-19. Visita vill här framhålla att de restriktionerna måste lättas så snart det bara är möjligt. Företagen måste få möjlighet att under ansvarstagande och säkra former bedriva sina verksamheter. Innan lättnaderna avseende "50-begränsningen" genomförts är det inte möjligt för företagen att genomföra planerade arrangemang som exempelvis krogshower och andra former av uppträdanden på serveringsställen. Visita förutsätter att det förslag som skulle ha trätt i kraft den 1 oktober 2020 genomförs av regeringen i närtid, inom de närmaste veckorna.

En av delarna i förslaget om ändring av den s.k. "50-begränsningen" är att det på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen inte ska finnas någon begränsning av antalet deltagare. Visita välkomnade i högsta grad ett genomförande av den förändringen, som är helt nödvändig för att företagen ska kunna genomföra olika typer av arrangemang på serveringsställen utan att vara begränsade till 50 deltagare. Exempel på sådana arrangemang är konserter och krogshower som sker på serveringsställen.

För det fall det bedöms vara absolut nödvändigt att lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen förlängs för att begränsningen av antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar på serveringsställen ska kunna upphävas – vilket vi alltså utgår från kommer att ske i närtid utifrån regeringens tidigare presenterade förslag – föreslår Visita att lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen avgränsas till att gälla endast i samband med sådana allmänna sammankomster och offentliga tillställningar på serveringsställen.

Genom en sådan avgränsning skulle lagens räckvidd begränsas till att träffa den typ av arrangemang på serveringsställen – exempelvis sådana konserter som omnämns i promemorian – då behovet av distansering m.m. kan antas vara som störst när det av regeringen aviserade upphävandet av begränsningen i antalet deltagare genomförts. Detta skulle medföra behövda lättnader för alla de serveringsverksamheter där inga allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar anordnas, samtidigt som de verksamheter som genomför sådana arrangemang får möjlighet att göra detta utan begränsning av antalet deltagare men med fortsatta krav enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Restriktionernas träffsäkerhet skulle därigenom öka och en större rimlighet och balans i de restriktioner som föreligger för företagen inom besöksnäringen i förhållande till andra verksamheter och delar av samhället skulle uppnås.

En avgränsning av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen till att gälla på serveringsställen endast i samband med allmänna sammankomster och

offentliga tillställningar där skulle även medföra en arbetsmässig avlastning av landets kommuner och därmed också kraftigt sänkta kostnader för det allmänna.

Här ska också betonas den stora vikten av att löpande utvärdera och så snart det är möjligt lätta på kraven avseende smittskyddsåtgärder även i samband med allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Inför ett system för tät och regelbunden bedömning av behovet av restriktioner

Om lagens giltighetstid förlängs måste det samtidigt införas ett konkret och adekvat system för löpande utvärdering av behovet av de restriktioner som lagen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter medför för företagen. Utvärdering/bedömning bör förslagsvis ske var 14:e dag i samverkan mellan den politiska nivån, myndigheterna och Visita.

Som anges i promemorian måste åtgärderna för att förhindra smittspridning anpassas efter det rådande läget och inte vara mer långtgående än vad som är nödvändigt. För att detta ska uppnås – vilket är av största vikt – krävs också ett aktivt arbete för att löpande bedöma vilka restriktioner som är nödvändiga och vilka som kan upphävas eller förändras.

Regelbundna ”kontrollstationer” där restriktionernas fortsatta varande och utformning vägs mot smittspridningsläget i samhället måste inrättas, med målsättningen att inga restriktioner som inte är klarlagt nödvändiga ska finnas kvar. Särskilt viktigt är då förstas att redovisa, bedöma och utgå från hur smittspridningsläget bedöms vara på serveringsställen. Visita känner för närvarande inte till om eller i vilken utsträckning någon spridning av covid-19 överhuvudtaget har skett på serveringsställen eller – om så är fallet – huruvida det har skett spridning i större utsträckning på serveringsställen än i andra typer av verksamheter. Vi har inte sett någon redovisning som tyder på detta utan snarare uppfattat situationen som att smittspridning inte har skett på restauranger.

I detta sammanhang bör det också tydligt konkretiseras vilka egentliga parametrar det är som avgör hur behovet av restriktioner avvägs. Dvs. vilka mätetal/tendenser är det egentligen som avgör om restriktioner behövs och hur dessa i så fall ska utformas? I nuläget är det oklart för Visita och våra medlemsföretag vilka faktorer som är avgörande i dessa avseenden och därmed i princip omöjligt att följa utvecklingen på ett relevant sätt och förstå på vilka grunder olika bedömningar i detta avseende görs. Detta medför också bristande rättssäkerhet och en snedvridning av konkurrensen i förhållande till andra typer av verksamheter i andra sektorer, där inga egentliga begränsningar eller restriktioner gäller.

Regeringens besked att de förslagna ändringarna beträffande allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i nuläget inte beslutas är ett exempel på ett besked där

näringsen behöver ytterligare och tydligare besked om och klargörande av vilka de konkreta skälen är för regeringens ändrade uppfattning.

Här ska även framhållas att Folkhälsomyndigheten genom föreskrifter och allmänna råd i anslutning till lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har detaljreglerat de aktuella restriktionerna. Folkhälsomyndigheten bör ha tydliga instruktioner om att utvärdera nödvändigheten av de olika delarna av dessa restriktioner och att så snart det kan ske genomföra lättnader i dem.

Högst önskvärt vore vidare att behovet av restriktioner i den utsträckning det är möjligt anpassas efter regionala/lokala variationer i landet, så att olika typer av restriktioner när det är nödvändigt införs och när behov inte längre finns upphävs utifrån faktiska förhållandena i aktuellt område. En högre flexibilitet i restriktionernas införande, utformning och upphörande krävs. Detta för att undvika att verksamheter i onödan drabbas av generella restriktioner som gäller över hela landet trots att de i själva verket inte är motiverade eller inte behöver ha samma ingripande utformning på alla platser utifrån smittspridningsläge m.m.

Kommunicera och för dialog med näringsen beträffande restriktionerna

Som nämnts ovan presenterades promemorian med förslaget att lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska förlängas utan att det dessförinnan skett någon som helst dialog med eller getts någon information till Visita eller företagen i besöksnäringsen. Under arbetet med promemorian har överhuvudtaget ingen kontakt tagits med Visita.

Visita anser att det är nödvändigt och måste vara självklart att det från såväl politisk nivå som från myndigheter sker en öppen och tydlig kommunikation och dialog med branschen inför eventuella förändringar av restriktioner m.m. Som företrädare för besöksnäringsen önskar Visita vara delaktig i sådana sammanhang.

Regeringens besked den 24 september 2020 att inte genomföra de aviserade lättnaderna beträffande allmänna sammankomster och offentliga tillställningar belyser ytterligare behovet av en utvecklad dialog och informationsutbyte mellan regeringens och näringsen när det gäller restriktioner. Inte heller det beskedet – som alltså kom en vecka innan de förväntade lättnaderna skulle träda i kraft – hade föregåtts av någon diskussion med eller information till Visita.

Företagens stödbehov ökar ytterligare om restriktionerna förlängs

Det föreligger redan nu – oaktat om olika typer av restriktioner förlängs ytterligare eller inte – ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringsen. Stödet för korttidsarbete behöver i nuläget

förlängas minst till och med det första kvartalet 2021 och omställningsstödet minst till och med september 2020. Därtill kommer att företag som erhållit likviditetsförstärkning via skattekontot måste få avsevärt förlängd respit för återbetalningen till Skatteverket.

Om lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och de restriktioner den medför skulle förlängas till att gälla ytterligare tid är det uppenbart att de drabbade företagen i än högre grad kommer att behöva ännu mer omfattande, förbättrat och förlängt ekonomiskt stöd under motsvarande tid. En förlängning av olika restriktioner – liksom dröjsmål med att genomföra de av regeringen föreslagna lättnaderna avseende allmänna sammankomster och offentliga tillställningar – måste alltså åtföljas av ytterligare kompensation till drabbade företag. Stödåtgärderna behöver då också förbättras i olika avseenden för att öka deras träffsäkerhet. Detta är helt nödvändigt för att säkra företagens fortlevnad och för att rädda arbetstillfällena.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik